

VERANDERING BEGINT IN ARNHEM

VERKIEZINGSPROGRAMMA

GROENLINKS ARNHEM

2018 – 2022

GROENLINKS
ARNHEM

BESTE ARNHEMMERS,

Onze stad is een levendige, ondernemende en groene stad. De afgelopen jaren hebben we in Arnhem stappen gezet; er is veel geïnvesteerd in nieuwe gebouwen, de binnenstad is op orde gebracht en de economie trekt weer aan. Maar we zijn er nog niet. Zo groeien er in Arnhem op dit moment veel kinderen op in armoede. Het tegengaan van armoede moet daarom topprioriteit krijgen, want iedereen verdient een eerlijke start. Zeker in een stad als Arnhem waar al lang sprake is van een groeiende tweedeling. Armoede zorgt bij gezinnen met kinderen, mensen met een beperking en nieuwkomers vaak voor zeer schrijnende situaties. Veel Arnhemmers maken zich dagelijks zorgen of ze een betaalbare woning kunnen vinden, of ze de zorg krijgen die ze nodig hebben en of ze de rekeningen wel kunnen betalen. De onzekerheid over de toekomst is voor veel mensen groot.

Er is te weinig gedaan aan het verduurzamen van onze stad. GroenLinks wil dit veranderen. Dit betekent investeren in zonnepanelen en windenergie. Want de klimaatverandering wacht niet op ons. Arnhemmers houden van hun groene stad. Geboren en getogen Arnhemmers, nieuwe inwoners, toeristen, dagjesmensen; het groene karakter maakt van Arnhem een stad waar het voor iedereen goed toeven is. Maar ons groen komt steeds meer onder druk te staan. En als we het groen bebouwen, verliezen we ons groene karakter. Wij willen daarom geen dure woningen in ons groen. Om ervoor te zorgen dat er voor iedereen genoeg groen is, zullen we ons groen moeten beschermen én moeten investeren in parken, groene speeltuinen en ander stedelijk groen.

Op 21 maart 2018 zijn de gemeenteraadsverkiezingen. En het zijn belangrijke verkiezingen. Want nu het kabinet het vanuit Den Haag nalaat om de verandering te brengen waar Nederland naar snakt, zijn deze verkiezingen een unieke kans om het anders te doen. In Arnhem heerst de cultuur van veerkracht, van opbouwen, samenwerken en moed houden. En in Arnhem kunnen we dus samen bouwen aan een betrokken en eerlijke samenleving. Daarom kiest GroenLinks voor een stad waar iedereen de zorg krijgt die hij of zij nodig heeft. Waar we armoede en schuldproblemen aanpakken. Voor een stad met betaalbare en goed geïsoleerde huizen, schone lucht en leefbare wijken. En voor een stad waar we niet tegen elkaar schreeuwen, maar met elkaar praten. Waar Arnhemmers de ruimte krijgen om mee te denken, en mee te doen en om initiatief te nemen. Een stad waar naar de inwoners wordt geluisterd.

Deze verkiezingen gaan over de vraag welke stad we willen zijn. GroenLinks wil een sociale, groene en vrije stad. Omdat wij er van overtuigd zijn dat verandering noodzakelijk is. Meer dan ooit tevoren. Dat is de toekomst waar wij met elkaar aan willen bouwen. Verandering begint hier. Stem daarom op 21 maart GroenLinks.

Cathelijne Bouwkamp

Lijsttrekker GroenLinks Arnhem

INHOUD

VOORWOORD

1 DUURZAAM ARNHEM	4
1.1 ENERGIE	4
1.2 DUURZAAM VERVOER	5
1.3 OP NAAR EEN CIRCULAIRE ECONOMIE	6
1.4 DUURZAME VOEDING	7
1.5 IEDEREEN DOET MEE	7
2 GROEN ARNHEM	9
2.1 EEN GROENE LEEFOMGEVING	9
2.2 BIODIVERSITEIT EN DIERENWELZIJN	10
3 SOCIAAL ARNHEM	12
3.1 BETAALBAAR WONEN	12
3.2 ECONOMIE EN WERK	13
3.3 PARTICIPATIE EN INKOMEN	14
3.4 ARMOEDE EN SCHULDEN	15
3.5 MENSELIJK ZORG VOOR IEDEREEN	16
3.6 ZORG VOOR DE JEUGD EN JONGEREN	17
3.7 ZORG VOOR DE OUDEREN	18
3.8 MAATSCHAPPELIJKE OPVANG	19
3.9 ONDERWIJS	19
3.10 SPORT EN BEWEGEN	20
4 OPEN ARNHEM	22
4.1 DIVERSITEIT	22
4.2 KUNST EN CULTUUR	23
4.3 REGIONALE EN INTERNATIONALE SAMENWERKING	24
4.4 OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	24
4.5 BESTUUR EN BURGERPARTICIPATIE	25

1 DUURZAAM ARNHEM

Dat zou toch fantastisch zijn: een Arnhem dat volledig draait op schone energie, waar de lucht schoon is en het verkeer stil, waar de kinderen spelen op groene schoolpleinen en door de natuur struinen vlakbij huis, waar de stadsnatuur floreert, waar duurzaam eten vanzelfsprekend is. Waar iedereen bijdraagt aan het afremmen van klimaatverandering. Een stad waar iedereen meebouwt aan het Arnhem van de nabije toekomst.

Om de aarde leefbaar te houden voor onszelf, onze kinderen en kleinkinderen moeten we duurzaamheid voorop zetten in de besluiten die we nemen. Alleen dan mobiliseer je alle denkkraft en creativiteit in de samenleving. Alle Arnhemmers zijn nodig om Arnhem klimaatneutraal te maken en om de stad zo in te richten dat we onze impact op natuur en klimaat minimaliseren. Herstel van het landschap, van de natuur, van klimaatontwrichting, wordt dan de basis van onze lokale economie.

Wij geven ruim baan aan iedereen die energie wil opwekken en besparen. Er wordt een einde gemaakt aan onnodige bureaucratie en trage procedures. Inwoners en bedrijven die willen bijdragen aan een energieneutraal Arnhem en een circulaire economie hebben in GroenLinks een natuurlijke bondgenoot. Onze stad barst namelijk van de groene ideeën en creatieve plannen. Arnhemmers zijn creatief en ondernemend genoeg om die uit te voeren. Weg met overbodige regelgeving, bureaucratie en andere barrières: de gemeente ondersteunt en stimuleert Arnhemmers om ook zelf duurzame actie te ondernemen.

1.1 ENERGIE

We kiezen voor een schone toekomst voor onze kinderen. Wij pakken klimaatverandering aan. Dit doen we onder andere door onze energie te verduurzamen en onze woningen te isoleren. In 2035 zijn alle woonwijken van het aardgas af en rijden nieuwe auto's niet meer op benzine of diesel. De klimaatafspraken die zijn gemaakt in Parijs voeren we ook in Arnhem uit.

In Parijs is afgesproken dat we alles op alles zetten om de opwarming van de aarde te beperken tot maximaal 2 graden en ons uiterste best doen de opwarming te beperken tot 1,5 graad. GroenLinks Arnhem wil een omslag naar 100% schone energie. GroenLinks wil dat in Arnhem zo snel mogelijk gebruikt wordt gemaakt van duurzaam opgewekte energie van zon, water, wind en aardwarmte. We zetten vol in op energiebesparing: de groenste energie is de energie die je niet gebruikt. Het doel is een energieneutraal Arnhem in 2030: de stad wekt dan net zoveel energie op als ze gebruikt. GroenLinks is voor de bouw van windmolens om de doelen van schone energie te halen. De locatie bepalen we samen en in goed overleg. De opbrengst is voor de stad en de inwoners.

Energiebesparende maatregelen zoals woningisolatie zijn goed voor het milieu, besparen energiekosten, leveren werkgelegenheid en verbeteren de leefbaarheid en veiligheid in een buurt. GroenLinks wil hier de komende jaren stevig op blijven inzetten. Groen werkt: het levert nu werkgelegenheid en straks een beter milieu en huizen met blijvend lagere woonlasten.

We wekken samen met lokale ondernemers energie zoveel mogelijk zelf op zodat de opbrengsten zoveel mogelijk terugvloeien naar de lokale economie en de Arnhemmers. Bij voorkeur realiseren lokale bedrijven de zonnevelden en windmolens. De meerwaarde hiervan speelt een rol in de toekenning van opdrachten.

HOE GAAN WE DIT BEREIKEN?

- Prioriteit bij woningisolatie ligt bij de woningen met de slechtste energielabels. Onze inzet is dat vanaf 2025 alle corporatiewoningen label C of beter hebben. Hiervoor maken wij een actieplan met de woningbouw-

corporaties. Huurders die zelfstandig actie willen ondernemen krijgen ondersteuning van de gemeente. Energiearmoede (waarbij de energierekening meer dan 10% van het inkomen bedraagt) wordt uitgebannen: iedereen heeft recht op een lage energierekening.

- We willen dat de straatverlichting zo snel mogelijk energiezuinig wordt gemaakt. Ook kiest GroenLinks waar mogelijk en wenselijk voor diervriendelijke groengekleurde LED-verlichting.
- De gemeente wijst in samenwerking met de omgevingsdienst bedrijven op energiebesparingskansen. En we handhaven op investeringsplichten.
- De gemeente werkt met woningcorporaties, netbeheerders, buurtorganisaties, energiecoöperaties en andere relevante partijen een plan uit waarmee alle wijken en buurten voor 2035 energieneutraal zijn. Aardgas verdwijnt versneld uit de wijken en wordt vervangen door andere warmtebronnen (zoals warmtenetten of full electric). De gemeente doet mee in de Gelderse aanpak van Wijk van de Toekomst. Eén of meerdere wijken ontwikkelen in 2018-2022 een concreet plan om dit uit te voeren, de overige wijken volgen snel daarna. Bewoners worden vanaf de start betrokken in een open besluitvorming over deze energietransitie. Nieuwbouw is in de gemeente vanaf nu aardgasvrij en levert duurzame energie.
- De gemeente werkt aan energieneutraliteit. Ze berekent hoeveel duurzame energie er opgewekt moet worden en zoekt met de regio naar goede locaties voor het opwekken ervan. In 2019 rondt de gemeente het plan af voor de opwekking van duurzame energie, samen met bedrijfsleven, de energiecoöperatie en haar burgers. In dat plan wordt naast de noodzakelijke energiemix, onder andere om alle wijken voor 2035 van voldoende duurzame elektriciteit te voorzien, concreet gemaakt welke locaties voor onder andere zonne- en windenergie geschikt zijn.
- De gemeente wordt als organisatie klimaatneutraal. Daarmee geeft de gemeente het goede voorbeeld. Stadhuis, scholen en andere gebouwen in gemeentelijk bezit zijn uiterlijk binnen 10 jaar allemaal duurzaam. De gemeente maakt daarvoor een investerings- en uitvoeringsplan en geeft aan welke maatregelen genomen worden om alle gebouwen onder haar regie energieneutraal te maken. Ze maakt daarbij gebruik van de beschikbare kennis rond maatschappelijk vastgoed en de GreenDeal Klimaatneutrale Scholen.
- De gemeente continueert het bestaande contract voor levering van lokaal opgewekte elektriciteit.
- Arnhem is en blijft schaliegasvrij! We ondersteunen geen fossiele energie.

1.2 DUURZAAM VERVOER

De stad is in ontwikkeling. Om Arnhem toekomstbestendig te maken staan de voetganger en de fietser centraal bij de inrichting van de openbare ruimte. De fietsers krijgen letterlijk voorrang in de stad, op het fietspad, bij het verkeerslicht en bij het parkeren. Fietskilometers zijn gezond, veilig en zorgen dat de lucht niet wordt vervuild.

Het fietsgebruik neemt nog steeds toe en dat is goed nieuws. GroenLinks wil dat fietsen in Arnhem nog prettiger wordt. Dat betekent dat de fietspaden goed ontworpen en onderhouden worden en dat er meer fietsenstallingen komen. Daarnaast draagt GroenLinks het openbaar vervoer een warm hart toe. Openbaar vervoer is door onze trolleys en elektrische bussen schoner dan de auto en is een prettige manier om te reizen binnen Arnhem.

HOE GAAN WE DIT BEREIKEN?

- Bij nieuwe ruimtelijke plannen wordt eerst gekeken naar mogelijkheden voor fietsers en voetgangers.
- Snelfietsroutes aanleggen samen met partnergemeenten in de regio.
- De gemeente Arnhem organiseert een jaarlijkse evaluatie van de situatie voor fietsers (fietssschouw), om met de resultaten daarvan de fietsknelpunten op te lossen.
- We willen veilige fietspaden waar geen brommers en scooters rijden. Onveilige situaties, zoals de oversteek Johnny van Doornplein - Musis Sacrum, worden aangepakt. De bestrating van de Steenstraat wordt ook verbeterd zodat deze weer fietsvriendelijk wordt. Er worden meer straten ingericht als fietsstraten waar de auto te gast is, er komen veilige fietsroutes naar scholen en snelle en veilige fietsverbindingen tussen Arnhem Noord en Zuid.

- Er komen meer mogelijkheden om fietsen te stallen, vooral in en om de binnenstad en waar mogelijk gratis bij de NS-stations. Er komen ook meer gratis beveiligde fietsenstallingen in de stad.
- Betere bewegwijzering en goede vrijliggende fietspaden naar recreatieve plekken, zoals campings en de Veluwe.
- Fietspaden goed onderhouden en bij vorst de hoofdfietsroutes borstelen. Wijkbewoners geven aan welke straten zij nog meer geborsteld willen hebben.
- Evenals fietsers krijgen voetgangers in het stadscentrum zo veel mogelijk voorrang bij verkeerslichten.
- Er komt een convenant van de gemeente met taxiondernemers dat ervoor zorgt dat er op termijn alleen schone (elektrische, hybride, waterstof-, groengas-) taxi's in Arnhem rijden.
- Er komt een netwerk van elektrische oplaadpunten voor auto's en voor voldoende punten waar waterstof getankt kan worden.
- Vervuilende vrachtwagens, auto's en andere voertuigen zoals scooters en brommers houden we zoveel mogelijk uit de stad door middel van een milieuzone. Hierdoor wordt de luchtkwaliteit, bijvoorbeeld van de Eusebiusbuitensingel, verbeterd.
- Mensen zonder auto kunnen ervoor kiezen om de parkeerplek voor hun deur in te richten als fietsparkeerplek. Hiervoor komen gemeentelijke richtlijnen.
- GroenLinks kiest voor een distributiecentrum voor bevoorrading van de (binnen)stad. Vrachtauto's leveren daar goederen af die door elektrische voertuigen op de plaats van bestemming worden gebracht.
- Auto's worden zo veel mogelijk in garages geparkeerd en het gebruik van deelauto's wordt door de gemeente gestimuleerd.
- De gemeente investeert in een duurzaam openbaar vervoernetwerk met (trolley)bussen in de stad en ziet toe op een goede aansluiting van en naar de regio en het spoor.
- De gemeente verzet zich tegen gevaarlijk goederenvervoer over het spoor dwars door de stad.
- Verminderen van woon- werkverkeer door zoveel mogelijk lokaal aanbesteden van opdrachten.
- Bewoners van een straat mogen zelf besluiten hun straat autovrij te maken als dat niet zorgt voor parkeer- en verkeersproblemen in andere straten.
- In Arnhem is op een deel van de Rijnkade walstroom aanwezig. Hierdoor hoeven aanmerende schepen geen gebruik te maken van vervuilende dieselmotoren voor hun stroomvoorziening. Van walstroom wordt nog onvoldoende gebruik gemaakt. We willen schone walstroom daarom uitbreiden en verplichten.

1.3 OP NAAR EEN CIRCULAIRE ECONOMIE

We moeten zuinig zijn op grondstoffen en onze voetafdruk op de wereld verkleinen. Daarvoor is het belangrijk om zo min mogelijk afval te produceren. Het afval dat dan nog ontstaat beschouwen we als een herbruikbare grondstof. Om afval herbruikbaar te laten zijn, moet het goed gescheiden worden ingezameld. Bij de aanschaf van alle materialen en producten door de gemeente, letten we op de mogelijkheid tot hergebruik (duurzaam inkopen). Wie iets vervuult, ruimt het zelf op en we werken volgens het principe 'de vervuiler betaalt'.

HOE GAAN WE DIT BEREIKEN?

- Alleen kleinschalige warmtenetten, met beheersbare investeringen, op afvalverbranding.
- We werken aan een afvalvrije gemeente. Afval beschouwen we als herbruikbare grondstof en daarom zijn we daar zuinig op. De gemeente zet daarvoor verschillende middelen in: van een gedifferentieerd afvaltarief (diftar) en omgekeerd inzamelen, tot gericht inzamelen met een hoog serviceniveau van de meest waardevolle reststromen, zoals textiel en electronica. We zorgen dat het aanbieden van bruikbaar afval als papier, GFT en blik makkelijker wordt.
- Afval scheiden wordt voor iedereen lonend; ook voor minima. Ten opzichte van het huidige systeem van kwijtschelding van afvalstoffenheffing, gaan minima er bij invoering van diftar financieel niet op achteruit.
- We doen er alles aan om de gemeente, de straten en de pleinen, de parken en plantsoenen schoon te houden. We helpen organisatoren van evenementen om hun evenement zo duurzaam mogelijk te organiseren zodat er zo min mogelijk afval is.

- We dringen het aantal reclamefolders terug om verspilling van papier tegen te gaan. In Arnhem krijg je alleen reclamefolders als je een ja/ja-sticker op je brievenbus hebt.
- Gemeente koopt producten die circulair en lokaal geproduceerd zijn duurzaam in.
- De stad faciliteert bedrijven die circulair of biobased produceren en stimuleert hen de kennis te delen.

1.4 DUURZAME VOEDING

Om de doelstellingen van het Parijse klimaatakkoord te behalen én omdat evenwichtige voeding goed is voor mens, dier en klimaat, stimuleert GroenLinks Arnhem duurzaam eten. De grote impact van ons voedselsysteem op een veranderend klimaat blijft niet onopgemerkt. Maar eten is bij uitstek ook cultuur. Daarom is een open dialoog nodig om samen een duurzaam voedselsysteem mogelijk te maken. Naar het voorbeeld van andere steden (Amsterdam, Wageningen en Ede), nemen we in Arnhem onze voeding en ons voedselsysteem onder de loep.

HOE GAAN WE DIT BEREIKEN?

- Meer duurzaam en plantaardig aanbod bij de kantines, lunches en recepties van de gemeente, dat ook aantrekkelijk en betaalbaar is. Laat het duurzame aanbod bij de eerstkomende aanbesteding stijgen van minder dan 1% nu, naar minimaal 5%.
- Een jaarlijkse duurzame voedingsweek. Dat is een mooi moment om bijvoorbeeld onderwijs en bedrijfsleven (denk aan: supermarkten en restaurants) te verbinden aan duurzame voeding.
- Projecten steunen over duurzame voeding; bijvoorbeeld met subsidie, ruimte, vergunningen.
- De gemeente maakt op de gemeentewebsite een speciale pagina aan waarop zij over alle activiteiten met betrekking tot de Flexitariër/duurzame voeding-campagne communiceert. Ook de doelstellingen van de campagne en het belang van plantaardig eten zal op de website te vinden zijn (voor burgers).
- De gemeente verspreidt kennis over eten als flexitariër en een duurzaam voedingspatroon op grote evenementen.

1.5 IEDEREEN DOET MEE

De gemeente informeert inwoners hoe zijzelf het beste kunnen bijdragen aan duurzaamheid en een beter klimaat. Bijvoorbeeld door aan te geven hoe particuliere woningeigenaren hun woning kunnen verduurzamen. De gemeente laat zien wat bedrijven en burgers kunnen doen en wat het meeste effect heeft. Zij geeft zelf het goede voorbeeld.

HOE GAAN WE DIT BEREIKEN?

- Er komt een klimaatparagraaf bij ieder beleidsvoorstel. Daar staat in wat de impact van een beleidsvoorstel is op de klimaatproblematiek.
- De gemeente versterkt het Energieloket voor burgers en zorgt voor toolkits waarmee burgers zelf aan de slag kunnen. Het Energieloket krijgt een vaste plek in de uitvoering van het gemeentelijk beleid. Het werkt samen met het bedrijfsleven, de gemeente en met lokale energiecoöperaties en buurtorganisaties. Het loket geeft integrale adviezen en stimuleert dat burgers een kosteneffectief en kwalitatief sterk aanbod krijgen, bijvoorbeeld door zicht te houden op provinciale en landelijke ontwikkelingen.
- Stimuleren van ondernemers en inwoners die duurzame energie opwekken en CO₂-uitstoot vermijden. De gemeente spreekt werkgevers aan op hun voorbeeldrol in verduurzaming van energieopwekking.
- Samenwerken wordt beloond: collectieven en buurtbewoners die de handen ineenslaan om energie te besparen of op te wekken kunnen rekenen op extra financiële ondersteuning en begeleiding. Dit geldt ook voor bewonerscollectieven die bij gebrek aan een eigen dak voor zonnepanelen gebruik willen maken van zonne-energie die wordt opgewekt op daken van andere gebouwen, zoals scholen of wijkcentra. Bedrijven worden geactiveerd om hun daken beschikbaar te stellen voor het opstellen van zonnepanelen.
- De gemeente stimuleert het benutten van daken van bijvoorbeeld winkelcentra, meubelboulevards en distributiecentra voor het opwekken van duurzame energie.

- GroenLinks wil in navolging van het landelijke klimaat- en energieakkoord een Arnhemse klimaatakkoord. Hierin worden in samenwerking met bedrijven afspraken gemaakt over doelstellingen en hoe deze te behalen. De resultaten worden actief gedeeld binnen het Gelders Energieakkoord waarin alle Gelderse gemeenten samenwerken aan de energietransitie.
- Arnhem verwerkt het Parijsakkoord in het beleid door te berekenen waar de gemeente nu staat en wat we moeten doen om onze bijdrage te leveren als stad om binnen de 1,5 graad opwarming te blijven.
- Arnhem maakt lokaal werk van de 'Duurzame Ontwikkelingsdoelen' van de Verenigde Naties, de 17 wereldwijde ontwikkelingsdoelen om een einde te maken aan onder andere armoede, honger en ongelijkheid: het blijven mooie woorden zolang we er lokaal niet écht mee aan de slag gaan.
- Arnhem werkt samen met gedragswetenschappers en klimaatpsychologen om haar inwoners effectief bij klimaatbeleid en de circulaire economie te betrekken. Samen zoeken naar oplossingen staat centraal.

2 GROEN ARNHEM

Arnhemmers zijn met recht trots op hun groene stad. GroenLinks wil dat dit zo blijft. Groen in de stad is niet alleen mooi, het is ook nuttig. Groen draagt bij aan de gezondheid van Arnhemmers, aan de biodiversiteit, aan het opvangen van klimaatverandering en aan de lokale economie. Door groen voelen mensen zich beter en gaan ze meer bewegen. GroenLinks wil de biodiversiteit in de stad verhogen door het aanleggen en onderhouden van gevarieerd groen dat onderling met elkaar verbonden is. Ondanks inspanningen om de opwarming van de aarde tegen te gaan, merken we dat het klimaat verandert. Er komen vaker hevige regenbuien voor en er zijn vaker periodes met hitte en droogte. Groen kan gebruikt worden voor het opvangen van deze gevolgen van klimaatverandering. Groen is ook goed voor het vestigingsklimaat: mensen en bedrijven verkeren graag in een groene omgeving.

2.1 EEN GROENE LEEFOMGEVING

GroenLinks wil dat Arnhem een groene stad blijft. Alle groene plekken in de stad blijven natuurlijk groen, dit zijn de longen van onze stad. En GroenLinks wil dat Arnhem nóg groener wordt.

Mensen wonen graag in een groene omgeving. Groen is prettig om in te verblijven. Natuurlijke speelplaatsen voor kinderen dragen bij aan hun gezondheid en zijn goed voor de ontwikkeling van kinderen. Dit groen moeten we beschermen: dus niet bouwen in groen, maar de komende jaren doorgaan met het vergroenen van de stad. We willen ook dat mensen van al dit moois kunnen genieten en dat de inwoners van Arnhem blijven profiteren van de voordelen van groen in de stad. De komende jaren zullen wij ons blijven inzetten voor een groen Stadsblokken-Meinerswijk, waarin alle Arnhemmers kunnen genieten van dit bijzondere groene hart van onze stad en van culturele evenementen die daar plaatsvinden. Wij zien ook mogelijkheden voor de ontwikkeling van een landschapspark Rijn Veluwe, met een groene verbinding van de Rijn naar de Veluwe.

Naast dit 'grote groen' heeft GroenLinks ook alle aandacht voor het groen in de wijken. Wij willen meer groen in versteende wijken, zoals de binnenstad. Arnhemmers krijgen de ruimte om groen in hun eigen omgeving te creëren met geveltuinen, moestuinen en natuurspeeltuinen. Arnhemmers mogen boomspiegels (dat is het stukje grond rondom de boomstam) in hun straat adopteren om te beplanten en te onderhouden. Dit verbetert het groen en verbindt mensen in de buurt. GroenLinks wil kinderen stimuleren om van groen en natuur te genieten. We willen dat de gemeente buurten steunt die natuurspeelplaatsen willen opzetten en onderhouden.

HOE GAAN WE DIT BEREIKEN?

- Geen nieuwbouw in het (openbaar) groen van Arnhem. Nieuwbouw komt zoveel mogelijk in de bebouwde stad zelf.
- Versteende plekken in de wijken bieden kansen voor vergroening. Bewoners die hun eigen omgeving groener willen maken geven we daarvoor ruimte en advies. Bewoners krijgen ook voorlichting over hoe zij hun eigen huis en tuin klimaatbestendig kunnen maken, bijvoorbeeld door afkoppelen en extra wateropvang in de tuin.
- Publieke ruimte en bedrijventerreinen worden vergroend en waterbestendig gemaakt.
- Er komen groene daken op gemeentelijke gebouwen en de gemeente bevordert de aanleg van groene daken bij andere organisaties en particulieren. Groene daken leveren een bijdrage aan energiebesparing, hittebeperking en het vasthouden van warmte.
- Wij willen een ambitieus klimaatadaptatiebeleid. We bouwen aan een hittebestendige stad en hebben nog meer aandacht voor het bergen van water. De gemeente voert in 2019 de verplichte stresstest voor klimaatadaptatie uit, om te kijken wat er gedaan moet worden. De knelpunten wachten niet op regulier onderhoud maar worden met voorrang aangepakt en de gekozen oplossing zijn bij voorkeur groen of blauw.
- We versterken het groen in de stad. Beeldbepalende, monumentale bomen en struiken blijven staan. Er

wordt geïnvesteerd in meer en divers groen. Zo komen er meer openbare kruiden- en bloemenweides in plaats van openbaar gazon en investeren we in de aanplanting van monumentale bomen naast de meer reguliere bomenaanleg.

- Elden heeft als dorp in de stad – met haar groen, kolken en dijken – unieke landschaps- en cultuurhistorische waarde. GroenLinks wil dat deze groene dorpsstructuur in stand blijft als groen hart van Arnhem Zuid.
- Meerjarige seizoensplanten laten we staan. We zetten in op onderhoud van groen in de stad in plaats van het vervangen van groen.
- Basisscholen worden gestimuleerd om groene schoolpleinen aan te leggen en deel te nemen aan moestuinprojecten en schooltuinen.
- De twee stadsboerderijen blijven bestaan. En er wordt niet bezuinigd op natuur- en milieueducatie.
- We stimuleren stadslandbouw en de aanleg van gezamenlijke moestuinen.
- De productie en consumptie van regionaal biologisch voedsel wordt gestimuleerd. De gemeente heeft een voorbeeldfunctie door in de kantines en bij evenementen zoveel mogelijk regionale en biologische producten te gebruiken.
- Er komen meer natuurspeelplaatsen waar kinderen kunnen spelen met natuurlijke elementen, zoals bomen om in te klimmen, tunnels, waterpartijen en zand.
- De gemeente maakt een inventarisatie van braakliggende terreinen in haar eigendom. Deze worden, zolang er nog geen concrete plannen voor zijn, beschikbaar gesteld aan groene initiatieven.
- De gemeente faciliteert initiatieven die planten en bomen een tweede leven geven. Zoals (tuin)plantenasiels en het adopteren van een kerstboom. Gemeente stelt grond ter beschikking om deze landelijke initiatieven ook in Arnhem mogelijk te maken.
- Arnhem krijgt 1 hectare klimaatbos om te laten zien hoeveel bomen een organisatie of huishouden per jaar moet planten om de CO₂-uitstoot te compenseren.

2.2 BIODIVERSITEIT EN DIERENWELZIJN

Bij beheer van gemeentelijk groen staan biodiversiteit, bescherming van dieren en hun leefgebieden voorop. De gemeente zorgt voor de verbinding tussen groene en blauwe zones in de stad. De gemeente gebruikt geen schadelijke onkruidbestrijders. Er komen maatregelen om dieren als mussen, bijen, vleermuizen en egels ruim baan te geven in de stad, bijvoorbeeld door bijenlinten en mussenvides.

Dieren hebben recht op een goed leven. Het is belangrijk dat wij zowel de waarde als de kwetsbaarheid van dieren erkennen. Huisdieren krijgen de ruimte en worden goed verzorgd. Zwerfdieren worden goed opgevangen. De gemeente zorgt voor goede voorlichting over dierenwelzijn.

HOE GAAN WE DIT BEREIKEN?

- Arnhem verbetert de biodiversiteit in de stad door de mogelijkheden voor verblijf, nestmogelijkheden en verplaatsing van insecten, bestuivers, vogels, amfibieën en zoogdieren in de stad te verbeteren en stimuleert burgers om daaraan bij te dragen. De gemeente stimuleert de aanleg van dichte hagen, nestkasten, zwaluwtorens en de toepassing van vogelvdes onder daken. Het inbouwen van mussenvides wordt verplicht bij alle nieuwbouwhuizen.
- Dierenopvang vindt plaats in een asiel waar dieren voldoende ruimte hebben om zich te bewegen. In zo'n asiel wordt gebruik gemaakt van buitenhokken, waarin katten en honden die dat kunnen bij elkaar worden geplaatst.
- Om te voorkomen dat dieren in een asiel terechtkomen omdat hun eigenaar naar een verpleeg- of verzorgingstehuis moet, kan de gemeente een rol spelen bij uitbreiding van het aantal woonzorg- en verpleeghuizen, waar ouderen welkom zijn samen met hun dier. De gemeente kan inventariseren waar in de gemeente dit mogelijk is en bemiddelen tussen ouderen en directies van verzorgingstehuizen en ervoor zorgen dat een dier wordt toegestaan. Verder kan de gemeente informatie verstrekken aan bewoners over de mogelijke adressen waar ouderen samen met hun huisdier terecht kunnen.
- Verkoop van huisdieren in bijvoorbeeld tuincentra is niet wenselijk. De gemeente kan dit niet verbieden

maar gaat wel in gesprek met Arnhemse tuincentra en andere grote winkels die dieren verkopen om deze verkoop af te bouwen. Het is belangrijk dat alle dierenverkooppunten worden gestimuleerd om te voldoen aan de kwaliteitseisen dierenwelzijn van de brancheorganisatie. Arnhem dringt bij de Rijksoverheid aan op een verbod op de verkoop van puppy's en kittens in dierenwinkels.

- Er komt een webpagina over dieren in Arnhem op de gemeentelijke website, met informatie over het dierenwelzijnsbeleid, waar inwoners informatie kunnen vinden. Bijvoorbeeld over het houden van bijen, je tuin egelvriendelijk maken, het chippen van huisdieren, hondencursussen en een overzicht met hondenloopgebieden en met links van belangrijke organisaties op dit gebied, zoals dierenbescherming, dierenambulance, het dierenasiel en de kinderboerderij.
- In de catering van de gehele gemeentelijke organisatie wordt een ruim assortiment van vegetarische producten verkocht. Ook worden er alleen dierproefvrije producten gebruikt binnen de gemeentelijke organisatie.

3 SOCIAAL ARNHEM

Arnhem is een stad met ruimte voor iedereen. Iedereen moet mee kunnen doen, ongeacht seksuele voorkeur, geloof, ras of cultuur, wel of geen beperking. Of je nu wel of niet opgroeit in een gezin met veel geld. GroenLinks gelooft in de kracht van diversiteit. We willen gemêleerde wijken. Het uitgangspunt is dat er in alle wijken woningen zijn voor iedereen. Iedereen wil zijn of haar leven naar eigen inzicht kunnen inrichten en dromen waarmaken. GroenLinks staat voor een lokale overheid, die daarvoor de voorwaarden schept.

Dat vraagt om een dienstbare en zorgzame overheid, die kansen biedt op werk, een fatsoenlijk inkomen, een betaalbare woning en uitstekende zorg en onderwijs. En we willen die kansen eerlijk delen. We laten mensen niet vallen met wie het even niet goed gaat, die pech hebben of verkeerde keuzes hebben gemaakt. Ook als je langer bent aangewezen op de hulp van de overheid, moet je de regie over je eigen leven kunnen houden. We willen dat niemand in armoede leeft. We ondersteunen mensen bij het vinden van betaald werk of een andere maatschappelijke activiteit. Zo stimuleren we dat iedereen kan deelnemen aan de samenleving.

Ieder mens heeft mogelijkheden, kwaliteiten en verantwoordelijkheidsgevoel voor elkaar. Het is goed dat mensen elkaar ondersteunen en hun zorg en welzijn onderling regelen en dat er een meer zelfredzame, solidaire samenleving ontstaat. GroenLinks streeft naar een 'inclusieve samenleving', een samenleving waarin solidariteit en compassie de dragende waarden zijn. Het is goed dat er meer samenredzaamheid komt in wijken en buurten, waardoor ook 'zorgvragers' en ouderen een actieve bijdrage kunnen blijven leveren aan de samenleving. Daarmee verandert de verhouding tussen burgers en overheid. Arnhemmers met meer eigen initiatieven vragen om een lokale overheid die investeert in zelfstandig handelen van inwoners. Dit kan bijvoorbeeld door gericht hulp geven, ontmoetingsplekken maken en ondersteunen van vrijwilligers en mantelzorgers.

GroenLinks wil ondersteuning en zorg op wijkniveau organiseren en faciliteren. Daarbij sluiten we aan op de sociale wijkteams die in de hele stad actief zijn. Deze teams geven burgers toegang naar allerlei vormen van steun en zorg. In wijkteams werken diverse professionals samen, vanuit verschillende achtergronden. Mensen moeten de ondersteuning en zorg krijgen die zij nodig hebben, zonder overbodige regels en protocollen. Uitgangspunt is wat mensen zelf kunnen samen met hun familie en netwerk.

3.1 BETAALBAAR WONEN

GroenLinks wil dat alle Arnhemmers prettig kunnen wonen en werken. Er zijn te weinig sociale huurwoningen in Arnhem. Er zijn meer betaalbare woningen nodig, met name goedkope huurwoningen. Het aantal sociale huurwoningen is al jaren te laag en de doelgroep voor deze woningen is de afgelopen tijd alleen maar toegenomen, bijvoorbeeld door de extramuralisering van de zorg en de komst van statushouders.

Wij willen gemengde wijken. Een mix van (sociale) huur- en koopwoningen is belangrijk om de tweedeling aan te pakken. In Arnhem zijn de komende decennia voldoende plekken voorhanden om nieuwe woningen te bouwen voor mensen die woonruimte nodig hebben. We kiezen daarbij voor een compacte stad: liever bouwen in de hoogte, dan in het groen.

GroenLinks vindt het belangrijk dat voorzieningen zijn verspreid over de hele stad. Daarbij wil GroenLinks dat de gemeente niet alleen in standaardvoorzieningen investeert, maar ook open staat voor en meedenkt met burgerinitiatieven die de leefbaarheid en de duurzaamheid van wijken vergroten.

HOE GAAN WE DIT BEREIKEN?

- Het tekort aan sociale huurwoningen pakken we aan. Het gaat daarbij niet om de papieren werkelijkheid, maar om huizen om in te wonen. We bouwen daarom voor de lagere inkomens, ook in het goedkoopste

segment. We vinden het belangrijk dat iedereen een geschikte woning kan vinden in Arnhem. Als het nodig is om de doorstroming te bevorderen, stimuleren we ook de bouw van zowel huur- als koopwoningen voor middeninkomens. In de prestatieafspraken die de gemeente maakt met de corporaties wordt de kernvoorraad sociale huurwoningen op orde gehouden.

- Verkoop van sociale huurwoningen doen we alleen als dit ten goede komt aan de sociale woningvoorraad.
- Woningen worden zodanig aangepast dat mensen er zo lang mogelijk zelfstandig in kunnen wonen. Hierover worden duidelijke afspraken gemaakt met de woningbouwcorporaties en andere betrokken partijen.
- We geven ruimte aan nieuwe ontwikkelingen zoals 'tiny houses' en particulier opdrachtgeverschap.
- De woningbouwcorporaties verduurzamen hun woningen. Hierdoor wordt energiearmoede bestreden omdat de woonlasten van sociale huurders zo dalen. Uiteindelijk zal het volledige woningaanbod energie-neutraal zijn.
- Vanaf 2020 moeten nieuwe woningen energieneutraal worden opgeleverd.
- Nieuwe gebouwen sluiten we niet meer aan op het gasnet.
- In Arnhem zorgen we voor voldoende kwalitatief goede en betaalbare kamers voor studenten en (werkende) jongeren. Niet alleen door een goed aanbod van de woningbouwcorporaties, maar de gemeente stimuleert ook particuliere verhuurders om kamers beschikbaar te hebben en te houden.

3.2 ECONOMIE EN WERK

Een gezonde en eerlijke economie is belangrijk. Daarvoor is een aantrekkelijke Arnhemse binnenstad nodig en is het belangrijk dat er een levendig en divers cultureel aanbod is.

GroenLinks vindt het belangrijk dat economische ontwikkeling mogelijk is. Wij willen niet dat economische ontwikkelingen het bestrijden van klimaatverandering in de weg staan. En wij willen dat economische vooruitgang ten goede komt van zoveel mogelijk mensen, dus ook mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Arnhem blijft zich richten op duurzame innovaties op het gebied van energie en zet in op de kansen van een circulaire economie. Daarbij werkt de gemeente volop samen met de regio, onder andere in de Economic Board.

De omschakeling naar een duurzame economie is dé uitdaging voor alle ondernemers en bedrijven. GroenLinks wil bedrijven aantrekken, die milieuvriendelijk werken om zo de duurzaamheid en de werkgelegenheid in Arnhem te versterken. Daarbij kijken we wat onze regio nodig heeft. Nadruk ligt op milieuvriendelijke groei-sectoren die tegelijk de werkgelegenheid versterken. Dat zelfde geldt voor het faciliteren en doorontwikkelen van bestaande bedrijventerreinen op het gebied van energie- en milieutoepassingen en innovatieve bedrijvigheid, zoals Kleefse Waard en Arnhems Buiten.

Naast duurzame energie is de creatieve sector belangrijk voor de Arnhemse economie. Veel Arnhemmers zijn werkzaam in de creatieve industrie. De gemeente ziet het belang van kunstenaars en andere creatieven en is erop gericht een aantrekkelijke vestigingsstad te zijn. Hierdoor verkleint de kans dat HAN- en ArteZ-alumni en HAN-afgestudeerden naar de Randstad vertrekken.

HOE GAAN WE DIT BEREIKEN?

- Arnhem is ook in economisch opzicht een groene stad met focus op energie. Er zijn veel bedrijven gevestigd die zich bezighouden met energiebesparing en schone energie. GroenLinks wil dat deze bedrijven een streepje voor krijgen. GroenLinks wil dat Arnhem de komende jaren bij de koplopers van duurzame steden gaat horen en zich ontwikkelt als centrum van bedrijven die zich inzetten voor schone energie.
- Arnhem verbreekt de financiële banden met de fossiele industrie en fossiele bedrijven.
- De gemeente koopt duurzaam in. Ze houdt rekening met vermindering van CO₂, met het tegengaan van schending van mensenrechten en met social return. De gemeente formuleert een actieplan verantwoord inkopen met concrete mijlpalen.

- De gemeente geeft zzp'ers een gelijkwaardige positie, bijvoorbeeld in aanbestedingen en inschrijvingen op projecten. Kleine zelfstandigen vormen een groeiende bijdrage in de Arnhemse stadseconomie en worden door de gemeente ondersteund bij het indienen van aanbestedingen en inschrijvingen. De gemeente zorgt dat de schotten tussen afdelingen verdwijnen.
- Gemeenschapsgeld moet gaan naar de zaken waar het voor bedoeld is, niet naar topinkomens. We hanteren daarom de burgemeestersnorm. Managers van gecontracteerde (zorg)instellingen of van organisaties die een subsidierelatie hebben met Arnhem, verdienen niet meer dan onze burgemeester.
- Bij opdrachten en aanbestedingen eist de gemeente een sociale bijdrage in de vorm van stageplekken, leerwerktrajecten of begeleiding van maatschappelijk kwetsbare groepen.
- We stimuleren duurzame transitiebanen en stages op middelbare scholen en andere onderwijsinstellingen.
- Renovatie en verduurzaming van woningen en bedrijfsgebouwen wordt gestimuleerd. Juist vanwege het positieve effect op de werkgelegenheid voor bouw- en toeleveringsbedrijven.
- De Korenmarkt moet een aantrekkelijk uitgaansgebied worden. Speciale aandacht gaat uit naar de veiligheid, vergroening en het opknappen van de Korenmarkt. Het moet weer een plek worden waar Arnhem trots op kan zijn, waar iedereen zich op zijn of haar plek kan voelen.
- Ook de ontwikkeling van het Lutherspleintje tot een veilig, toegankelijk en aantrekkelijk gebied wordt van harte ondersteund.

3.3 PARTICIPATIE EN INKOMEN

GroenLinks wil problemen op een sociale en duurzame manier aanpakken, kansen creëren en benutten. Inkomenszekerheid is een belangrijke voorwaarde om deel te kunnen uitmaken van de maatschappij. Hoewel er nu economische groei is, merken niet alle Arnhemmers daar iets van. Veel Arnhemmers hebben geen werk en ontvangen een bijstandsuitkering, meer dan gemiddeld in Nederland. Voor mensen die (nog) geen kans maken op de arbeidsmarkt zoekt de gemeente alternatieven: scholing, participatiebanen, leerwerkplaatsen, stageplaatsen, vrijwilligerswerk en dagbesteding.

Wij geloven dat mensen mee willen doen in de samenleving. De gemeente is er om mensen die dat nodig hebben, te begeleiden en te ondersteunen. Wij willen mensen daarom benaderen vanuit vertrouwen, niet vanuit wantrouwen. Hoewel de landelijke overheid dat vaak niet makkelijk maakt, blijven we die ruimte zoeken. In Arnhem voeren we de bijstandsregels minder streng uit dan in sommige andere gemeenten. We hanteren bijvoorbeeld een vrijwillige tegenprestatie. GroenLinks wil dat de aanvraag voor een uitkering niet alleen op basis van richtlijnen wordt beoordeeld, maar dat ook rekening wordt gehouden met de specifieke situatie van de aanvragers. Mensen verdienen maatwerk.

De laatste jaren was er veel onrust rond de toekomst van sociaal werkbedrijf Presikhaaf Bedrijven (nu genaamd Scalabor). Bij de discussie daarover ging het veel te vaak over geld en te weinig over mensen. Organiseer een vangnet voor mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt, die tijdelijk geen werkplek hebben. De gemeente blijft hiervoor verantwoordelijk.

HOE GAAN WE DIT BEREIKEN?

- Medewerkers van Werk en Inkomen beoordelen aanvragen voor een uitkering niet alleen op basis van de wettelijke richtlijnen, maar krijgen de ruimte om rekening te houden met de specifieke situatie van de cliënt. Dit geldt ook voor zzp'ers die tijdelijk zonder opdrachten en dus met verminderde inkomsten worden geconfronteerd.
- Mensen die een bijstandsuitkering nodig hebben, moeten hier niet op hoeven te wachten. Over een volledige aanvraag voor een uitkering beslist de gemeente binnen drie weken.
- In Arnhem werken we vanuit vertrouwen. Dit betekent dat we de Participatiewet zo sociaal mogelijk uitvoeren en de ruimte gebruiken die de wet biedt. We hebben in Arnhem geen verplichte tegenprestatie en we blijven ons verzetten tegen de kostendelersnorm.

- Stimuleren van bemiddeling, uitleg en begeleiding met een service gerichte houding als burgers zich tekortgedaan voelen of zich niet gehoord voelen. Dat is beter dan de juridische weg te bewandelen bij de bezwaarschriftencommissie.
- Starten met experimenten op het gebied van werk en inkomen: help mensen op basis van gelijkwaardigheid, positieve stimulering en vertrouwen aan (betaald) werk.
- Iedereen krijgt en houdt de mogelijkheid om te werken: als zelfstandig ondernemer, in een baan, op een werkervaringsplaats, als vorm van dagbesteding of als vrijwilliger. Dit bevordert sociale integratie en het gevoel van eigenwaarde voor mensen. Speciale aandacht gaat uit naar mensen die buiten de boot dreigen te vallen, zoals ouderen, migranten, mensen met een beperking en jongeren. De bestaande samenwerking met UWV en onderwijs wordt voortgezet met het oog op laaggeschoolde jongere werklozen.
- Jeugdwerkloosheid is en blijft een zorgpunt, zeker bij jongeren met een migratieachtergrond. Jeugdwerkloosheid verdient daarom speciale aandacht. Belangrijk hierbij zijn genoeg stage- en leerplekken.
- Jongeren zonder opleiding of baan worden begeleid bij het verkrijgen hiervan. Het bestaan van jongeren-coaches is daarbij een goed instrument.
- Beschutte werkplekken zijn voor sommigen de enige gezonde en veilige manier van werken. Voor hen blijft die mogelijkheid bestaan.
- Mensen met een arbeidsbeperking kunnen altijd aan het werk. Bijvoorbeeld bij reguliere werkgevers, bij sociale firma's of (via) Scalabor.
- De gemeente Arnhem gunt voldoende werk aan Scalabor. Alleen zo houden we voldoende werkgelegenheid voor mensen met een arbeidsbeperking.
- Bij de ontwikkeling van Scalabor staan mensen centraal. Daarnaast werken we zoveel mogelijk samen met regiogemeenten. Regionale samenwerking is goed voor Arnhem, Arnhemmers en de regio. Zo worden werkbedrijven van verschillende gemeenten niet elkaars concurrenten.
- Reguliere werkgevers worden aangesproken op het bieden van arbeidsplaatsen voor mensen met een beperking. De gemeente geeft hierbij het goede voorbeeld.
- Voor werk moet een fatsoenlijk loon worden betaald. De gemeente werkt daarom niet mee aan constructies waarbij regulier werk onder het minimumloon betaald wordt.

3.4 ARMOEDE EN SCHULDEN

Te veel kinderen leven op dit moment in Arnhem in armoede. De gevolgen daarvan zijn groot. Armoede zorgt voor veel problemen, van stress tot sociale uitsluiting. GroenLinks wil dat er geen kinderen opgroeien in armoede. Het tegengaan van armoede moet daarom topprioriteit hebben. Zeker in een stad als Arnhem waar al jarenlang sprake is van een groeiende tweedeling.

De bijstand is voor vele gezinnen te laag om fatsoenlijk van te leven. Ook veel mensen die werken, leven in armoede. En ook (lage) middeninkomens hebben het moeilijk, zeker als zij te maken hebben met hoge huren of zorgkosten. GroenLinks wil dat de gemeente zorgt voor een ruimhartige inkomensondersteuning, zodat mensen met een minimumuitkering of werkende armen zich niet uitgesloten hoeven te voelen en hun kinderen aan sport- en culturele activiteiten kunnen meedoen.

We willen door preventie voorkomen dat mensen in armoede belanden. Dat is echter niet altijd te voorkomen, maar via een actieve aanpak van schulden en extra aandacht voor mensen die in armoede leven, kunnen we de problemen wel verzachten.

HOE GAAN WE DIT BEREIKEN?

- We geven fondsen als Stichting Leergeld, het Jeugdsportfonds en het Jeugdcultuurfonds voldoende financiële middelen om kinderen die opgroeien in armoede te kunnen helpen en hen voldoende kansen te geven.
- Het scheiden van afval moet voor iedereen lonend zijn, ook voor mensen met een laag inkomen. We draaien daarom de afschaffing van de kwijschelding op de afvalstoffenheffing voor minima terug.
- De GelrePas (die recht geeft op bepaalde kortingen, bijvoorbeeld op de bibliotheek, sportclubs, cursussen

bij het Kunstbedrijf en dergelijke) blijft op peil.

- We ontwikkelen een GelrePas-light. Mensen die geen recht meer hebben GelrePas, maar nog niet meer dan 140% van de bijstandsnorm verdienen, krijgen ten minste zes maanden een GelrePas-light. In een GelrePas-light zitten nog een aantal kortingen die ook in de GelrePas zitten. Deze kortingen zijn in elk geval gericht op kinderen.
- De gemeente houdt te allen tijde de beslagvrije voet van haar inwoners in acht en zorgt voor betere voorlichting over het recht dat mensen hebben op deze beslagvrije voet, ook bij andere schuldeisers.
- Arnhemmers die in de schulden zitten, moeten hun schulden terugbetalen, maar het moet niet zo zijn dan mensen in de schulden een boete op de schuld krijgen. Mensen hebben al problemen om hun schulden te betalen. Er wordt bekeken hoe boete op schuld bij schuldenaren teruggedrongen kan worden.
- We helpen ook de lagere inkomens aan duurzame energie. Dit doen we door afspraken met woningcorporaties en door te zoeken naar kortingen op bijvoorbeeld winddelen en zonnepanelen. Hoe lager de energierekening hoe meer geld mensen te besteden hebben.
- Armoede onder Arnhemmers met een migratieachtergrond is relatief hoog. Hier heeft de gemeente speciale aandacht voor. Bijvoorbeeld door bewustwording van culturele verschillen bij de wijkteams.
- Niet alleen mensen zonder werk hebben te maken met armoede. Ook onder werkenden en zzp'ers komt armoede vaak voor. De gemeente zorgt voor toereikende (preventieve) maatregelen die bij deze doelgroep ook bekend zijn. We creëren bijvoorbeeld mogelijkheden voor een 'flexibele bijstand', zodat zzp'ers en flexwerkers met een oproepcontract eenvoudiger bijstand kunnen krijgen over periodes waarin hun inkomen onder het sociaal minimum zit.
- GroenLinks is voor een actieve aanpak van schuldenproblematiek door goede preventie, schuldsanering en nazorg. Activerende schulddienstverlening is in Arnhem ver doorontwikkeld. GroenLinks wil deze ontwikkeling vasthouden.
- Schulden worden zo snel mogelijk na aanmelding bij schulddienstverlening gesaneerd. Waar nodig worden schulden opgekocht zodat deze niet onnodig oplopen. Er wordt structureel geïnvesteerd in de kwaliteit en de kwantiteit van de schulddienstverlening.
- Sociale Wijkteams moeten voldoende kennis hebben van schulddienstverlening. Zij moeten schuldenproblematiek snel kunnen signaleren en doorverwijzen. Arnhemmers moeten met vragen over financiën snel ergens terecht kunnen.
- Daarbij is het noodzakelijk dat mensen direct en zonder afspraak worden geholpen, wanneer ze aangeven dat het water ze aan de lippen staat. Geen wachtlijsten dus.
- Invoeren van 'mobility mentoring' (aanpak van de effecten van schaarste en armoede op het denken) in het kader van schuldhulpverlening.
- De stijgende kosten van bewindvoering zijn een zorgelijke ontwikkeling. De gemeente Arnhem biedt zelf gratis bewindvoering en budgetbeheer aan.

3.5 MENSELIJK ZORG VOOR IEDEREEN

GroenLinks luistert naar wat Arnhemmers nodig hebben om zo zelfstandig mogelijk in de samenleving te kunnen leven. Iedereen doet ertoe, is ons uitgangspunt. Daarom willen we dat Arnhemmers de juiste hulp en zorg krijgen, op maat en afhankelijk van hun persoonlijke situatie. Wij kiezen voor betaalbare zorg voor iedereen.

GroenLinks kiest voor een wijkgerichte aanpak, met zo min mogelijk bureaucratie, protocollen en regels en met zoveel mogelijk inzet op wijkniveau door zelfstandige professionals. De sociale wijkteams staan dichtbij de mensen en gaan het gesprek aan over wat Arnhemmers met een hulpvraag nodig hebben.

Voor Arnhemmers met een zorgvraag is een zorggerichte aanpak het beste. Wij willen zorg waarbij de Arnhemmer met zijn of haar zorgvraag centraal staat, met een vast gezicht aan bed en een vaste baan voor zorgmedewerkers. GroenLinks ondersteunt de gedachte van 'Netwerkgeneeskunde' waarin alle aanbieders van zorg – gezondheidszorg (Rijnstate), thuiszorg, huisartsen en aanvullende voorzieningen – gezamenlijk

en met een gedeelde visie zorg op maat aanbieden. Integraal onderdeel hiervan is de aandacht voor kwetsbare ouderen en palliatieve zorg. GroenLinks wil een lokale agenda opstellen voor een leeftijdsbewuste stad volgens de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). Samenwerking tussen belangengroepen, instellingen en Arnhemmers is voor GroenLinks het uitgangspunt om leefbaarheid en zorg hand in hand te laten gaan.

HOE GAAN WE DIT BEREIKEN?

- Uitbreiding van het aantal sociale wijkteams in de stad. Deze teams van professionals (verpleegkundigen, maatschappelijk werkers, medewerkers van de Dienst Werk en Inkomen, participatiecoaches en consultants jeugdzorg) zijn de spil in hulp- en zorgverlening.
- In subsidievoorwaarden leggen we vast dat hulpverleners aandacht hebben voor een goede omgang met Arnhemmers met verschillende achtergronden.
- Meer en andere woonvormen waarin ouderen en mensen met een beperking zelfstandig kunnen blijven wonen.
- Optimale steun, aandacht en waardering voor mantelzorgers en vrijwilligers.
- Arnhem rolstoelvriendelijk: gemeentelijke gebouwen, trottoirs, winkels, horeca en overige voorzieningen zijn met rolstoel of rollator toegankelijk. Dit geldt ook voor evenementen.
- Goede aanvullende individuele vervoersmogelijkheden voor mensen die niet kunnen reizen met het openbaar vervoer.
- Ondersteunen van burgerinitiatieven waarbij mensen elkaar kunnen ontmoeten en elkaar willen helpen. Een goed voorbeeld is 'Voor mekaar', een project in het Statenkwartier door en voor buurtbewoners die met elkaar de onderlinge informele zorg voor elkaar organiseren. Samenwerking tussen ondernemers, zorg- en welzijnsinstellingen en vrijwilligerswerk wordt gestimuleerd. De gemeente faciliteert het ontwikkelen van een stedelijke zorg- en gezondheidsagenda.
- Actief betrekken van bewoners, mantelzorgers en cliëntenorganisaties bij het ontwikkelen en uitvoeren van beleid voor zorg, welzijn en wonen.
- Als gemeente faciliteren dat Arnhemse zorginstellingen een antwoord ontwikkelen op 'overdrachtsproblemen' tussen de verschillende zorgsystemen.
- Als gemeente samenwerken met gezondheidszorginstellingen om onverzekerde mensen zorg te bieden.
- Steun aan initiatieven voor een 'Leeftijdsbewuste stad' volgens de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO).

3.6 ZORG VOOR DE JEUGD EN JONGEREN

Sinds 2015 heeft de gemeente de taak van jeugdzorg erbij. Dat ging en gaat nog steeds gepaard met een forse bezuiniging. Ook bij deze decentralisatie zet GroenLinks in op het organiseren van ondersteuning en zorg zo dicht mogelijk bij de mensen om wie het gaat, dus in wijken. Wij willen dat jongeren zorgeloos en veilig kunnen opgroeien in hun eigen wijk en daarbij de steun krijgen die zij en hun ouders nodig hebben. GroenLinks zet in op het voorkomen van problemen op latere leeftijd.

GroenLinks kiest voor stevige preventie in de wijk met hoogstaande specialistische zorg als laagdrempelige hulp niet toereikend is. De persoonlijke benadering staat voorop. Uitgangspunten zijn: 'één gezin, één plan, één regisseur', het inzetten van gezinsgerichte methodieken, het benutten van eigen kracht en netwerk van het gezin én het streven naar minder ondertoezichtstellingen en uithuisplaatsingen. Er moet ruimte zijn voor vernieuwende ideeën en kleinschalige projecten met meer handelingsvrijheid voor de betrokken professionals, waarbij bureaucratie wordt tegengegaan.

Wij willen met jongeren in gesprek, hen stimuleren, uitdagen, inspelen op hun behoeften en wensen. We praten niet over, maar mét jongeren. Dus ook als het gaat over de inrichting van speel-, sport- en ontmoetingsplekken, jongerenwerk, de bestrijding van jongerenoverlast en de decentralisatie van de jeugdzorg. Positief jeugdbeleid vraagt om een open, uitnodigende houding naar kinderen en jongeren.

HOE GAAN WE DIT BEREIKEN?

- Vraaggericht jongerenwerk werkt samen met jongeren in de wijk en zorgt ervoor dat jongeren hun vrije tijd op veilige en zinvolle wijze kunnen doorbrengen. Ook worden jongeren gestimuleerd om zelf actief te zijn.
- Samenwerking gericht op integrale aanpak, tussen zorgorganisaties, peuterspeelzalen, kinderopvang en basisscholen in de vorm van Integrale Kind Centra (IKC's).
- Integrale samenwerking tussen wijkteams, jeugdgezondheidszorg, opvoedadvisering, ambulante vormen van jeugdzorg én informatie en advies over vrijetijdsbesteding. Intensieve samenwerking met het onderwijs.
- Ontschotten van de verschillende gemeentelijke diensten om de effectiviteit van zorgaanbieders en de schuldhelpverlening te vergroten.
- Een goed toegankelijk Interactief Aankoop Systeem waarin zorgaanbieders hun aanbod kunnen presenteren en verantwoorden.
- Een jeugdraad, waarmee jongeren zelf bemiddelen bij overlast en conflicten en zo nodig mediation inzetten.
- Vergroening van speelplekken voor kinderen en ontmoetingsplekken voor jongeren.

3.7 ZORG VOOR DE OUDEREN

Met een vergrijzende samenleving moeten we ook in Arnhem meer uitgesproken gemeentelijk beleid ontwikkelen in samenspraak met de oudere burgers en hun organisaties. Er is grote behoefte aan een leefbare stad voor ouderen. GroenLinks is van mening dat werken aan een leeftijdsvriendelijk Arnhem voor jong en oud volgens de normen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) tegemoet komt aan de wensen en verlangens van onze burgers. Door de kennis van zowel ouderen als jongeren te benutten en daarbij de juiste steun en begeleiding aan te bieden, snijdt het mes van de participatie aan twee kanten. De leeftijdsvriendelijke stad sluit aan op initiatieven zoals de 'all inclusive wijk' voor het bereiken van een waardevolle economie, inclusieve samenleving en duurzame leefomgeving.

GroenLinks ondersteunt het project met de teams leefomgeving. Maar is zich tevens bewust dat vooral in de zorg voor ouderen het aan overall expertise kan ontbreken. Tevens ontbreekt er een kader van kwaliteitseisen voor bewonersinzet, commerciële organisaties en zzp'ers. We stimuleren burgerinitiatieven, maar zien tegelijkertijd dat kwetsbare burgers goede ondersteuning nodig hebben die continuïteit heeft.

In het perspectief van de leeftijdsvriendelijke stad, pleit GroenLinks voor het opstellen van een 'ouderen agenda', samen met welzijns- en zorgorganisaties, ouderenorganisaties en ouderen zelf. Hierbij besteden we expliciet aandacht aan de werking van aanbestedingseisen van de gemeente. Deze eisen moeten initiatieven ondersteunen in de plaats van beperken. Het innoveren en vernieuwen van dagbesteding is een belangrijk onderdeel van deze agenda.

Huidige hervormingen in de gezondheidszorg zijn gericht op het aansluiten van de zorg en ondersteuning bij de wens van ouderen om zo lang mogelijk in de eigen vertrouwde omgeving te wonen. Ook sociaal isolement, eenzaamheid en het vermijden van zorg zijn onderdeel van problematiek, maar blijven vaak verborgen. Bij Arnhemse ouderen met een migratie achtergrond is dit vaak het geval. Om deze problematiek in de kiem te smoren en de positie van de Arnhemse ouderen te versterken zijn mantelzorgers, informele zorgverleners en ondersteuning onmisbaar.

HOE GAAN WE DIT BEREIKEN?

- Toegankelijke communicatie met oudere bewoners van Arnhem.
- Samenwerking tussen gemeente, zorgaanbieders en zorgverzekeraars voor een stabiele dienstverlening.
- Actief betrekken van mantelzorgers bij het in beeld brengen van de zorgvraag.
- Een woon- en zorgvisie ontwikkelen in samenwerking met wijkteams.
- Ontschotten van het zorgaanbod en de financiering op lokaal niveau.
- Samenwerking voor zorgvriendelijke woningen.

- De 'leeftijdsvriendelijke stad' stimuleren en samenwerking tussen diverse organisaties bevorderen.
- Een ouderen-agenda opstellen samen met welzijns- en zorginstellingen, ouderenorganisaties en gebruikers.
- Bij beleid rekening houden met de diversiteit onder ouderen met verschillende wensen en verwachtingen.
- De gemeente heeft zicht en houdt toezicht op de kwaliteit van de zorg en op het optimaal bereiken van alle doelgroepen door zorg- en welzijnsaanbieders die de gemeente financiert.

3.8 MAATSCHAPPELIJKE OPVANG

Geen mens op straat. In Arnhem slaapt niemand op straat. Voor daklozen en mensen zonder papieren is er altijd, ongeacht herkomst of regiobinding, laagdrempelige opvang. GroenLinks wil ruimhartige vluchtelingenopvang binnen de gemeentegrenzen, met bed-bad-broodvoorziening voor ongedocumenteerden. Hierbij kijken we ook naar dagbesteding en psychische ondersteuning.

Bij maatschappelijke opvang is GroenLinks voorstander van de lijn 'preventie – opvang – herstel'. De afgelopen jaren heeft de gemeente ingezet op voldoende voorzieningen en goede doorstroom naar zelfstandigheid. GroenLinks is van mening dat er een balans moet zijn tussen een vangnet aan de ene kant en preventie en herstel aan de andere kant. Dat betekent meer nadruk op ambulante ondersteuning, zowel vooraf als na de opvang. GroenLinks ziet de opvangmogelijkheden graag zo klein mogelijk, want die zijn bedoeld voor tijdelijk verblijf. Daarbij geldt dat organisaties in het werkveld meer en beter met elkaar samenwerken, waarbij we voorzieningen samen met de regiogemeenten vormgeven.

Huiselijk geweld en de gevolgen daarvan op vrouwen en kinderen zijn verschrikkelijk. De gemeente zorgt dat er laagdrempelige, veilige en adequate hulp wordt geboden. De gemeente biedt onderdak en hulp aan vrouwen die op straat staan omdat zij zijn gevlucht voor geweld van hun partner of omdat zij bang zijn om te worden achtergelaten. Niet alleen vrouwen kunnen slachtoffer zijn van huiselijk geweld. Ook mannen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld ontvangen diezelfde hulp en ondersteuning.

HOE GAAN WE DIT BEREIKEN?

- Betere afspraken met woningcorporaties over beschikbare huizen voor mensen uit de opvang, zodat ambulante begeleiding meer mogelijk is.
- Laagdrempelige opvang zoals nachtopvang en inloopvoorzieningen, zonder beperkingen toegankelijk voor alle dak- en thuislozen.

3.9 ONDERWIJS

Het onderwijs wordt gedomineerd door het economisme. Vanaf jonge leeftijd worden kinderen opgeleid tot producten voor de arbeidsmarkt. De vroege selectie begrenst de kansen van kinderen. Afkomst bepaalt welke opleiding zij volgen. Er gaat iets grondig fout als wij de talenten van jongeren verspillen en zij hun dromen niet kunnen najagen.

Daar mogen wij als Arnhem geen genoegen mee nemen. Onderwijs moet ongelijkheid verkleinen, niet vergroten. GroenLinks wil kansrijk onderwijs met scholen waarin kinderen opgroeien tot zelfbewuste en nieuwsgierige volwassenen, die vol zelfvertrouwen hun weg vinden in de moderne samenleving. Ieder kind is anders en ontwikkelt zich anders. Jonge mensen moeten op ieder schoolniveau, van VMBO tot VWO, van MBO tot HBO en Universiteit, hun talenten op hun niveau kunnen ontwikkelen. We willen inclusieve scholen waar leerlingen hun eigen ontwikkeltempo kunnen volgen, waar ze leeftijdsgenoten met verschillende achtergronden ontmoeten en waar leerkrachten trots kunnen zijn op hun vak. Laatbloeiers krijgen een tweede, derde, en als het nodig is, een vierde kans. In het kader van Passend Onderwijs voor het VO is het nodig om jeugdbeleid, participatiewet en veiligheid aan elkaar te koppelen en uit te bouwen.

WE PAKKEN KANSENONGELIJKHEID AAN

Onderwijs is de motor voor emancipatie. Iedereen moet mee kunnen doen. We nemen onnodige barrières tussen kinderen en kansen weg. GroenLinks investeert daarom in het bestrijden van achterstanden en

ongelijkheid en bevordert de integrale aanpak van kinderopvang. Op het VMBO en MBO worden jongeren opgeleid tot onmisbare vakmensen die met plezier hun beroep willen uitoefenen. Zij hebben recht op goed onderwijs en de beste docenten. In ons kansrijk onderwijs speelt de leerkracht een hoofdrol. Zowel in het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs krijgen zij betere opleidingen, meer ruimte om de lesstof zelf vorm te geven en meer tijd om lessen voor te bereiden.

GroenLinks wil dat ons onderwijs kinderen de kennis en vaardigheden geeft die aansluiten bij de 21e eeuw. Dan groeien zij uit tot kritisch denkende wereldburgers, die bewust omgaan met hun leefomgeving, die kennis maken met kunst en cultuur en die kunnen omgaan met morele vraagstukken en diversiteit in opvattingen en culturen. Dit vormt de basis voor het onderwijs van de toekomst.

Goed onderwijs is alleen mogelijk in passende schoolgebouwen: schoon, veilig, comfortabel, groen. GroenLinks wil dat alle nieuwe schoolgebouwen voldoen aan de eisen van duurzaamheid, met een groen en natuurlijk ingericht schoolplein. Het is noodzakelijk om expliciet aandacht te besteden aan de gebiedsontwikkeling rond scholen. Daarnaast vraagt Passend Onderwijs om passend aanbod en passende huisvesting. Versterk als gemeente de samenwerking tussen scholen en wijkteams.

Het MBO moet volgens GroenLinks meer zichtbaar zijn in het gemeentelijk beleid in het kader van de lokale economische agenda. Koppel deze agenda daarom aan het vraagstuk van de jongvolwassenen tussen 23 en 27 jaar met een afstand tot de arbeidsmarkt. GroenLinks wil een samenwerking van MBO, gemeente, UWV en werkgevers om het project 'Perspectiefjaar' uit te voeren.

HOE GAAN WE DIT BEREIKEN?

- Stimuleren van intensieve samenwerking tussen jeugdzorg, revalidatie instellingen, (voortgezet) speciaal onderwijs en andere maatschappelijke instellingen.
- Versterken van samenwerking tussen instellingen voor jeugdbeleid, participatiewet en veiligheid.
- Aantrekkelijk maken en houden van de beroepsgerichte leerwegen in het VMBO, samen met goed achterstandenbeleid.
- Versterken en activeren van de band tussen het onderwijs en de wijkteams inclusief meer maatschappelijk werk en welzijnswerk.
- Tijd en aandacht voor kinderen met een risico op taalachterstand. Taalachterstand al op het consultatiebureau signaleren en blijven monitoren.
- Cultuureducatie op scholen. Laat leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs minimaal één keer per jaar een museum bezoeken of een voorstelling van een Arnhemse kunstinstelling.
- Een stedelijk plan voor doorstroomprogramma's tussen schoolsoorten. Iedere jongere zit op school of volgt een leerwerktraject: geen enkele leerplichtige jongere zit nog thuis. Zoek uit of er iets aan de hand is in de privésituatie of op school.
- Voorlichting op alle scholen over sociaal maatschappelijke thema's, zoals duurzaamheid, seksuele diversiteit, pesten, mensenrechten, racisme en discriminatie.
- De samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven. VMBO/MBO/HBO-instellingen zijn belangrijk voor Arnhem, we zijn er trots op. Deze onderwijsinstellingen kunnen echter meer zichtbaar zijn door activiteiten in, met en voor de stad te ontwikkelen. Dat is tevens goed en stimulerend voor het onderwijs. Daarbij zal de gemeente meer gebruik maken van studenten in het VMBO/MBO/HBO bij publieke gelegenheden (stages, representatie).
- Een zogenaamd 'Perspectiefjaar' invoeren en samen met MBO Rijn IJssel, UWV en werkgevers scholing en werkervaring aanbieden aan jongvolwassenen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt.
- Handhaven van de studentenpas met korting voor musea, schouwburg en culturele activiteiten.

3.10 SPORT EN BEWEGEN

Sport heeft net als cultuur een toegevoegde waarde voor Arnhem. Het is belangrijk dat er ruimte blijft bestaan voor sport. Sport draagt immers niet alleen bij aan het sociaal samenleven, maar ook aan de volksgezondheid.

Hoe meer sport, hoe gezonder Arnhem. Daarom moet sport voor iedereen mogelijk zijn, ook voor mensen met een laag inkomen of een beperking en voor kinderen. Het is van belang dat organisaties en stichtingen zoals de GelrePas, het Jeugdsportfonds en het Jeugdcultuurfonds samenwerken zodat sport en cultuur voor elk kind bereikbaar blijven. Dit is goed voor de verenigingen, goed voor de kinderen en goed voor de volksgezondheid. Arnhem vraagt om een kwalitatief goed en flexibel sport en beweegaanbod. Daarvoor zijn er sterke aanbieders in de stad nodig!

Sportverenigingen moeten de mogelijkheid krijgen om zich duurzaam te organiseren. Sportverenigingen moeten bestand zijn tegen veranderingen in de tijd. Het is nu vaak lastig om vrijwilligers te vinden, het gebouw aan te passen, een goed bestuur te vormen. 'Duurzaam organiseren' kan daarbij helpen. De gemeente kan hiervoor bijvoorbeeld trainingen geven.

GroenLinks wil in elke buurt een open club, zoals wijkclub Immerloo en Sportpunt Klarendal. Een open club is een club die elke bezoeker uitnodigt en uitdaagt om actief deel te nemen aan sport en cultuur. De open club is een ontmoetingsplaats waar de behoefte van de regelmatige bezoekers en de buurt centraal staat. Stimuleer bestaande sportverenigingen, culturele organisaties en commerciële sport- en culturaanbieders om hierbij met elkaar samen te werken. Open clubs helpen om sport en cultuur in te zetten bij preventie en bij programma's van zorg en welzijn.

HOE GAAN WE DIT BEREIKEN?

- Brede toegankelijke sport. Houd sport bereikbaar voor kinderen, inwoners met een beperking en inwoners met een lager inkomen. Kies in de huidige tijd bewust voor sport, het blijft een basisvoorziening voor alle inwoners.
- Sport benoemen tot belangrijk onderdeel van de integrale wijkaanpak. Daarmee stijgt de sportdeelname en dat helpt bij het bestrijden van overgewicht en bij het vergroten van de veiligheid.
- Versterken en ondersteunen van verenigingen/sportorganisaties die investeren in opleidingen, scholingen en werving van kaderleden, bijvoorbeeld met een subsidieregeling.
- Verklaring omtrent het Gedrag (VOG) verplicht voor alle vrijwilligers van sportclubs.
- Aanstellen van verenigingsondersteuners, die verenigingen helpen bij het verduurzamen van de accommodaties die voor verschillende doeleinden geschikt zijn (specifieke ondersteuning op juridisch, vastgoed en pedagogisch vlak).
- Handhaven van het systeem van combinatiefunctionarissen, die een verbinding leggen tussen de buurt, onderwijs en sport.
- Sportparken van de toekomst in Arnhem: sportcomplexen voor verschillende sporten, sportverenigingen en (commerciële) sportaanbieders, zowel voor de georganiseerde als ongeorganiseerde sporters.
- Verduurzamen van sportaccommodaties met minder afval, isolatie, lagere energielasten en opwekken van schone energie. Maak hiervoor een verduurzamingssubsidieregeling.
- Alle Arnhemse kinderen moeten kunnen zwemmen; kinderen rond de acht jaar dienen dit via schoolzwemmen te leren, schoolzwemmen blijft een goed middel om dit te realiseren.
- Actief beleid tegen discriminatie op de sportvelden en in de sportclubs.
- Stimuleren van beweegtuinten, skatebanen, wandelparken, fietsroutes, hardlooproutes, bootcamp terreinen en free-run accommodaties, speel- en klimbossen en sportieve of groene schoolpleinen.

4 OPEN ARNHEM

Arnhem is een open, gastvrije en diverse stad, waar vele culturen samenleven. GroenLinks staat voor die open, pluriforme samenleving, waarin je kunt zijn wie je bent en kunt zeggen wat je vindt. Waarin je je thuis voelt en veilig. Waar we respectvol met elkaar omgaan. Een stad ook, waarin iedereen de vrijheid heeft en de kans krijgt om mee te doen en zich te ontplooien, zonder discriminatie, racisme, seksisme of andere vormen van onderdrukking of beperking.

Een open samenleving betekent ook een gastvrije samenleving. Arnhem biedt een veilige haven aan mensen die op de vlucht zijn voor oorlog, geweld of onderdrukking. Tijdens hun procedure zijn vluchtelingen al onderdeel van onze gemeente. Dat vraagt inzet van hen, maar ook van ons als lokale samenleving. De gemeente betreft Arnhemmers actief bij de vestiging van vluchtelingen. Tegen racisme en discriminatie van mensen met een migratieachtergrond, vrouwen en (seksuele) minderheden of mensen met een beperking treden we hard op.

Bij een open stad hoort ook een bruisend cultureel aanbod. Kunst stelt vragen bij wat we dachten zeker te weten. Kunst verbeeldt werelden die er niet zijn. Kunst verrijkt ons leven en geeft glans aan ons bestaan. Kunst draagt bij aan ontspanning, ontmoeting en zelfontplooiing, bijvoorbeeld als mensen zingen in een koor, schilderles nemen of dansen in een groep. GroenLinks vindt het daarom belangrijk dat alle kinderen al jong toegang hebben tot cultuur - onafhankelijk van het inkomen van hun ouders.

Belangrijke voorwaarde voor een open gemeente is een veilige gemeente. Je woont en werkt het prettigst in een veilige omgeving. GroenLinks zet daarom ook in op veiligheid.

GroenLinks vindt dat een open, diverse en creatieve samenleving Arnhem maakt tot een aantrekkelijke en levendige stad.

4.1 DIVERSITEIT

Arnhem is een bijzonder kleurrijke stad, met veel diversiteit. Arnhem is een stad waar je kunt leren van de verschillen. Diversiteit wordt onder meer bepaald door afkomst, geslacht, seksuele geaardheid, fysieke toestand, leeftijd, etnische achtergrond en religie. Wij waarderen en respecteren verschillen. Het is onaanvaardbaar wanneer mensen worden gediscrimineerd. Iedereen in Arnhem moet gelijkwaardig worden behandeld en in vrijheid kunnen leven. De gemeente pakt discriminatie aan en zet in op emancipatie van alle Arnhemmers, dus ook van bijvoorbeeld minderheden en vrouwen.

HOE GAAN WE DIT BEREIKEN?

- De burgemeester wordt verantwoordelijk voor het diversiteits-, emancipatie-, en discriminatiebeleid. Omdat de burgemeester boven de partijen staat en zijn of haar portefeuille over de kern van onze grondwet gaat, is hij of zij het best in staat om deze verbindende rol te vervullen. Gemeentelijke medewerkers krijgen training om signalen van discriminatie bij inwoners op te pikken en op de eigen werkvloer te voorkomen.
- GroenLinks vindt de emancipatie en ontplooiingsmogelijkheden van al haar inwoners van groot belang. De gemeente vergaart actief kennis op het gebied van emancipatie en diversiteit; dit onderwerp wordt jaarlijks meegenomen in een (thematisch) onderzoek, ten behoeve van beleidsontwikkeling.
- Het personeelsbestand van de gemeente, als het gaat om leeftijd, gender en etnische afkomst, moet een afspiegeling van de (lokale) samenleving zijn. Alle instellingen die subsidie van Arnhem ontvangen, gaan werk maken van diversiteit.
- We luisteren naar religieuze en levensbeschouwelijke organisaties in onze stad en zoeken naar vormen van samenwerking.
- GroenLinks kiest voor LHBT+ vriendelijke hulpverlenings- en zorginstellingen. Alle zorginstellingen in Arnhem dienen het keurmerk 'De roze loper' te halen.

- GroenLinks vindt dat de gemeente een actieve taak heeft in het bevorderen van inclusie in de sport en ondersteunt de sportverenigingen daarbij. Met samenwerkingspartners, zoals de John Blankenstein Foundation, maken we het sportklimaat veiliger voor alle Arnhemmers, ongeacht sekse, afkomst of seksuele geaardheid.
- Om te zorgen dat het Sinterklaasfeest weer feestelijk gevierd kan worden, is het belangrijk dat we samen kijken hoe we dit kinderfeest kunnen ontdoen van racistische kenmerken. De gemeente spoort scholen, het intocht-comité, bedrijven, verenigingen en andere actoren aan de figuur Zwarte Piet aan te passen en faciliteert de discussie hierover.
- Racisme en discriminatie moeten worden bestreden. Zeker bij het tegengaan van institutioneel racisme speelt de gemeente belangrijke rol. Zo ziet de gemeente erop toe dat de politie alle burgers gelijkwaardig behandelt.
- Etnisch profileren accepteren we niet. De gemeente dringt onder andere bij de politie aan op invoering van stopformulieren en het doorvoeren van een cultuurverandering.
- Straten, pleinen, enzovoort die zijn vernoemd naar historische personen met een grauw verleden, krijgen of een andere naam of worden voorzien van een bord waarop uitleg wordt gegeven over deze omstreden persoon. Het gaat daarbij niet om het wegpoetsen van onze geschiedenis maar om het vergroten van ons bewustzijn en het voeren van een discussie over deze figuren uit bijvoorbeeld ons koloniale verleden.

4.2 KUNST EN CULTUUR

Kunst verbindt, geeft nieuwe inzichten en maakt discussie mogelijk. Dit zijn essentiële voorwaarden om Arnhem open, dynamisch én sociaal te houden. Door cultuureducatie maken we kennis met onze eigen talenten en leren we die delen. Arnhem is cultureel centrum voor Oost-Nederland voor de podiumkunsten en heeft een veelzijdig kunst- en culturaanbod. Culturele spelers zoals Museum Arnhem, Introdans, het Kunstbedrijf en het Openluchtmuseum zijn een grote toegevoegde waarde voor Arnhem. Cultuur zet niet alleen Arnhem op de kaart, maar verbindt ook Arnhemmers onderling. GroenLinks vindt de culturele sector in Arnhem erg belangrijk en streeft naar het in standhouden van een bruisende en creatieve stad.

Monumenten en erfgoed zijn belangrijk en waardevol. Zeker ook gezien de grote schade die Arnhem heeft opgelopen in de Tweede Wereldoorlog. We koesteren en behouden gebouwen, pleinen, kunstwerken, water- en groenstructuren die tot het cultureel erfgoed behoren. Waar nodig en mogelijk krijgen zij een nieuwe toekomst.

GroenLinks wil ruimte en vrijheid voor de kunst- en culturele sector in Arnhem. We investeren in creatieve initiatieven die bijdragen aan de lokale economie en cultuursector. Arnhem moet een gunstig woon- en werkklimaat voor kunstenaars en creatieve ondernemers zijn. We voeren een actief atelierbeleid in de volle breedte, waardoor talentvolle en succesvolle creatieve ondernemers een bijdrage blijven leveren aan het kunst- en culturele klimaat en uiteindelijk ook onafhankelijk kunnen blijven voortbestaan. ArtEZ Hogeschool voor de kunsten speelt een belangrijke rol in het Arnhemse culturele veld door het opleiden van kunstenaars. ArtEZ is met haar kunstopleidingen voor nationale en internationale studenten een broedplaats voor innovatie en talentontwikkeling, waardoor jong talent zich voor een periode vestigen in Arnhem. De kunstopleidingen van ArtEZ en ook creatieve HAN-opleidingen en hun (oud-)studenten leveren hiermee een belangrijke bijdrage aan het culturele klimaat en de identiteit van Arnhem. We maken het aantrekkelijk voor de net afgestudeerden om in Arnhem hun kennis te ontplooiën en te investeren. Daarnaast blijkt dat veel kunstenaars en creatieve ondernemers onderling samenwerkingsverbanden aangaan. GroenLinks juicht dergelijke initiatieven toe en wil dit ondersteunen.

Er moet ruimte komen en blijven voor creatieve ondernemers, lege plekken waar nieuwe cultuur kan groeien. Leegstand moet creatief worden benut. Om dit mogelijk te maken moet de gemeente soepel omgaan met het afgeven van vergunningen en bestemmingsplannen.

GroenLinks wil kunst en cultuur toegankelijk houden voor iedereen. Daarnaast moet kunst en cultuur toegankelijk blijven voor kinderen. Cultuureducatie en afspraken met onder andere scholen zijn belangrijk. GroenLinks stimuleert korting met een studentenpas op bezoek aan musea, de schouwburg en culturele activiteiten.

Kunst en cultuur zorgen ook voor een aantrekkelijke woonomgeving. De hele keten van opleiding, productie en presentatie is in Arnhem aanwezig, inclusief de topgezelschappen Oostpool, Introdans, Het Gelders Orkest en een groot aantal festivals en evenementen. GroenLinks wil deze keten behouden. De evenementen dragen ook bij aan de economie van de binnenstad en de werkgelegenheid in Arnhem.

HOE GAAN WE DIT BEREIKEN?

- Investering in gebouwen gaat niet ten koste van inhoudelijke programma's op het gebied van kunst en cultuur.
- Arnhem blijft een gunstig woon- en werkklimaat voor creatieve ondernemers. We voeren een actief atelierbeleid in de volle breedte, waardoor talentvolle, belangrijke en succesvolle creatieven een bijdrage blijven leveren aan het kunst- en culturele klimaat en aan maatschappelijke ontwikkelingen. Ook de net afgestudeerden van de kunstopleidingen die zich in Arnhem willen vestigen.
- Leegstaande gebouwen, winkels en bedrijven(terreinen) zetten we in voor kunst en culturele presentaties en producties.
- Er komt een gemeentelijke geldprijs voor jonge Arnhemse kunstenaars.
- Cultuureducatie blijft belangrijk, iedereen moet kennis over kunst en cultuur kunnen ontwikkelen en er plezier in kunnen hebben.
- GroenLinks wil investeren in creatieve initiatieven en deze de mogelijkheid geven van een goede start.
- De gemeente stimuleert duurzame evenementen. Stroompotten aanleggen is daar een belangrijk onderdeel van.
- Kunst en cultuur blijven een belangrijk onderdeel van de GelrePas.
- Er komt een Arnhemse Cultuurkaart die toegang geeft tot culturele organisaties en evenementen.

4.3 REGIONALE EN INTERNATIONALE SAMENWERKING

Arnhem heeft veel kansen in samenwerking met Duitsland. Op economisch en cultureel gebied en natuurlijk ook op de arbeidsmarkt. Hierbij trekken we samen op met Nijmegen en andere regiogemeenten onder andere uit de Euregio Rijn-Waal. De Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN), ArtEZ en andere onderwijsinstellingen zijn een grote aantrekkende factor voor internationale studenten en dat geeft een internationaal karakter en sfeer aan de stad. Arnhem is een internationale leef-, leer- en werkomgeving voor haar studenten.

HOE GAAN WE DIT BEREIKEN?

- Verdere samenwerking met Duitse gemeenten in de Euregio Rijn-Waal.
- Arnhem zet in op Arnhem als internationale studentenstad. Dit doen we bijvoorbeeld door in de communicatie rekening te houden met het internationale karakter van Arnhem.
- Arnhem is al fairtrade-gemeente. Maak Arnhem honderd procent een duurzame, diervriendelijke en fair trade-gemeente.
- De gemeente ondersteunt initiatieven die Arnhem een internationaal karakter geven.

4.4 OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

Onveiligheid en intolerantie verkleint de ruimte voor verschillen in een samenleving. Om de veiligheid op straat te waarborgen, moet de politie daadkrachtig optreden tegen overlast en criminaliteit. Het is ontoelaatbaar dat inwoners zich onveilig voelen in hun eigen omgeving of dat ze worden weggepest of mishandeld. Samen met de politie moet de gemeente werken aan veilige buurten en ingrijpen waar het misgaat. Maar het voorkómen van criminaliteit is nog beter. We zetten speciaal in op het voorkomen van problemen als gevolg van radicalisering en polarisatie. Want we houden van onze open en vrije samenleving: die waarden moeten we beschermen.

Inwoners van Arnhem moeten erop kunnen vertrouwen dat de overheid hun privacy niet schendt. Camera-toezicht, mosquito's, drones, preventief fouilleren, gebiedsontzeggingen en samenscholingsverboden worden alleen onder strikte voorwaarden toegepast en alleen in situaties waarin niets anders werkt of helpt.

HOE GAAN WE DIT BEREIKEN?

- Samen met bewoners, politie, instellingen, bedrijven en wijkteams Leefomgeving worden onveilige punten gesignaleerd en oplossingen gezocht. Met buurttoezicht kunnen de bewoners de ogen en oren van de wijk zijn en bijdragen aan meer veiligheid.
- Bij kleine problemen en conflicten tussen buurtgenoten kan een beroep worden gedaan op een buurtbemiddelaar. GroenLinks wil speciale aandacht voor jongeren. Uitgangspunt: waar jongeren betrokken zijn bij een conflict, worden ze ook betrokken bij de oplossing.
- GroenLinks vindt het onaanvaardbaar als mensen uit hun buurt worden weggepest. Het uitgangspunt is dat de dader verhuist en dat het slachtoffer in zijn/haar huis kan blijven wonen, niet omgekeerd.
- Met horecaondernemers maakt de gemeente afspraken over veilig uitgaan. Met belangen van buurtbewoners wordt daarbij uiteraard rekening gehouden.
- Cameratoezicht wordt alleen ingezet op plekken waar het nuttig is. Overbodige camera's worden weggehaald.
- GroenLinks Arnhem kiest voor een veilig drugsbeleid en voor regulering van de wietteelt. Door de wietteelt en -handel uit de criminaliteit te halen, lossen we de problemen van de achterdeur op en bevorderen we de veiligheid van Arnhem. Daarnaast hebben we meer grip op de kwaliteit van de wiet, wat ten goede komt aan de veiligheid en gezondheid van de gebruiker.
- Er komt een proef met gereguleerde wietteelt, in het belang van de stad en de gebruikers.
- Ook wat betreft andere drugs kiest GroenLinks voor veilig gebruik in Arnhem: op feesten waar het waarschijnlijk is dat drugs worden gebruikt, komen testfaciliteiten.
- GroenLinks doet wat mogelijk is om de positie van de sekswerker te versterken ten opzichte van de uitbater/pooier. Prostitutie kan beter legaal worden geregeld. Deze sector is uiterst gevoelig voor uitbuiting en mensenhandel, en moet daarom nauw door de politie worden gevolgd.

4.5 BESTUUR EN BURGERPARTICIPATIE

Het gemeentebestuur moet de inwoners op een heldere manier informeren over wat er wel en niet is bereikt en wat dat heeft gekost. GroenLinks wil een betrouwbare overheid die zich houdt aan gemaakte afspraken. GroenLinks wil dat burgers meer te zeggen krijgen over de plek waar ze leven, wonen, werken en ontspannen. Wij willen dat mensen kunnen meepraten en meedenken over beslissingen die hen raken. GroenLinks wil dat de gemeente luistert. Samen zoeken we naar nieuwe manieren van discussie en samen zoeken we naar oplossingen voor problemen in de stad. Iedereen heeft daarbij een stem: mondige burgers die makkelijk meepraten, maar ook inwoners voor wie deelnemen wat minder vanzelfsprekend is.

HOE GAAN WE DIT BEREIKEN?

- We kiezen voor ondersteuning van burgerinitiatieven; burgers moeten serieus genomen worden en gehoord worden bij ideeën die zij voordragen.
- De gemeente ontwikkelt nieuwe ideeën samen met burgers. Meepraten en invloed uitoefenen begint in de wijken. We gaan experimenteren met verschillende manieren van inspraak.
- GroenLinks wil dat burgers tijdig kunnen meepraten over belangrijke beslissingen in de gemeente en moeten dan ook daadwerkelijk invloed: beginspraak. Inwoners worden in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken bij grote en kleine(re) veranderingen in hun woonomgeving.
- In het programma Van Wijken Weten verankeren we de inspraak van Arnhemmers. Hiervoor bieden we inwoners instrumenten aan, zoals burgerjury's en een digitaal wijkpanel, een burgerbegroting en een wijktop. Iedere wijk kan zelf kiezen welk instrument zij willen inzetten. De gemeente faciliteert wijken bij het gebruik van die instrumenten.

- De gemeenteraad bepaalt de kaders waarbinnen de wijkteams Leefomgeving opereren.
- We zorgen voor goede ondersteuning van vrijwilligerswerk.
- Het gemeentebestuur informeert de bewoners over wat er wel en niet is bereikt en wat dat heeft gekost.
- Een goede Rekenkamer is belangrijk voor de lokale democratie. Er zijn voldoende middelen voor de Rekenkamer zodat zij regelmatig onderzoek kunnen doen. Een sterke gemeenteraad verdient een sterke Rekenkamer.
- Versterken van het vertrouwen in de democratie: Gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie laten minstens één keer per raadsperiode de integriteit doorlichten.

COLOFON

De commissie kreeg input van talloze Arnhemmers en Arnhemse organisaties. We zijn allen zeer erkentelijk voor de tijd die ze namen om hun inzichten en deskundigheid met ons te delen tijdens gesprekken in de stad of via schriftelijke inbreng.

E-MAIL

info@groenlinksarnhem.nl

WEB

arnhem.groenlinks.nl

PUBLICATIE

Arnhem, januari 2018

